

VÁCLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ:

BLUDNÉ DUŠE.

HISTORICKÝ ROMÁN.

Podlešáci seděli se rty sevřenými na skláčených drvech. Adventní větry zle řádily ve zdejším úžlabině. Neušly zuřivosti jejich ani kmeny, kterých kořeny měly pět, šest palců v objemu. V dolíku Svatogothardském vypadalo to skorem vždycky jako v pralesi. Stávalo se, že člověk mohl na šířku celou roklí přejet vyvráceným dubem jako po lávce.

Podlešákům lpěly ve hlavách všechny řeči o téhle údolíně, jako by je teprve věra byli slyšeli. Arčí se říkalo a říká namnoze do dneška: „až bude na Podlesí nejhůř, Svatogothardský dolík stane se všem nejbezpečnějším útulkem.“ Co bylo kdy v Čechách vojen, ani jedna o zdejším úžlabině nezavádila. Ani Prusaáci za sedmileté války nevyčienichali pověstný úkryt. A ti přec přišli všude a vyslídili i nejdolejší údolíně. Ale s těmito ještě jiné pověsti družily se k úžlabině. — Když je pohádkáři začali při krbu vypravovat, i plameny se kalily, lidé ani „nešpítali.“ ruce měli sepnuté, poslouchali jako u vytržení a mnohý nezdímal potom celou noc. A zdímal-li, viděl všecko tak na vlas, jak to vypravoval pohádkář, a zděšením vykřikl z dřívot, že prý to slyšeli po celém stavení.

Byl to pověstí „o bludných duších.“

A leckterás selka dala prý potom i na mši svatou za — vysvobození a pokoj bludčků.

Ve Svatogothardském dolíku prý se scházely a jedna druhé se ptávala, jak dlouho ještě musí čekat, jak dlouho ještě bude bloudit? A potom se daly všechny do pláče. Slyšeli prý žalostné úpení jejich po celém Podlesí.

„Bývala tu mezi zdejším lidem někdy divná věra.“ Pohádkář se po těchto slovech pokaždě odmlčel. „Tak jako by ani v Pánaboha byli nevěřili. Nebyl mezi nimi žádný chudý a žádný bohatý! Ale což povídati o tom, jak a co věřili a co nevěřili! Už se ta věra se vším všudy stopila. A když je vystříhali, nedali si říci a nedali! A když jim domlouvali, zakabonili se. A když jim vyhrožovali, zalomcoval jimi vztek. Vztáhli na karate rukou svých a prolili jejich krev. Potom seslal Pánbůh na Podlesí mor; vymřelo tu všecko — jen v tomhle statku zůstal na živu sedlák se selkou a se svými dětmi, jako Noe se svou rodinou po potopě světa.“ — Pohádkář se řídil vždy podle toho, kde ve kterém statku byl, ve které vesnici jak ho utečili. A za to sedlákovi potom zalichotil, že jeho pradědek byl praotcem nynějších Podlešáků.

Tak povstaly první bludné duše na Podlesí. A o jejich životě po smrti věděl každý pohádkář něco jiného. Ale tihle pohádku nechával si vždy naposlod. Musili ho však k ní přinutit, mluviti do něho bez ustání, a potom se teprve dal do toho. Obyčejně zněl úvod u každé stejné. Ve Svatogothardském dolíku roste prý kořen — kapradí a komu se dostane nevědomky do střevce, náhle zpitomí, ztratí cestu, vícekrát ji nenalezne a bloudí až dobloudí. To kořen zasely tam ony bludné duše. Jedou-li večerem kolem rokle s koni, nemohou s místa. Koně frkají, vzpínají se, bijou, vyhazují, a už se stalo nejednou, že přiletěli splašení domů bez vozu, voz-

ku že našli zabitého a vůz v roklí na kusy roztráskaný!

A všechny takové povídačky vzbudil Podlešákům dnes pod lebkami poustevník, jenž s těmito pohádkami byl do nejmenších podrobností obeznámen a věděl, že ve Svatogothardském dolíku bývá za noci světélka bez počtu.

Koštířář Rozhoda již toho začal litovat, že navrhl, aby ustoupil před vojáky do zdejším úžlabiny, že se sem za nimi neodvážil, a odvážil-li, že ani noha živá odtud neodejde. Předvečerního výstupu mezi poustevníkem a Refundou se jaktěživ nenadál.

Ticho v dolíku Svatogothardském přerušil chvílemi pouze dravec pták, jehož bystré oko rozeznalo temné obrysy schoulených postav a jehož zobákem prodral se skřehot, po němž si leckterýs Podlešák stáhl beranici níže na uši a do kožichu zahalil se těsněji, až mu na čele a po tvářích vyvstával pot.

Náhle zakmitlo se nad západní sráží několik světélka; ale uhasla okamžitě. Sotva však zmizela, pojevil se jich na protějším konci celý roj; tihle ale neshaslnala. Letěla blíž a blíž a někdy až ku samé zemi se snesla. Některé na chvíli uhaslo; ale opět jiné světlejší přiletělo, jako by je vyčaroval. Podlešákům usedala na hlavy, na ramena, jeden druhému je viděl na prsou... A seděli všickni na kamenech, jako by přikováni; nikdo se ani nehýbal; rty měli těsně sevřeny, hlavy svěšeny a na hrudích tížily, jako by pod těmihle drvy leželi.

„Co chcete od nás, bludné dušičky?“

Koštířář Rozhoda sám jediný z celého tábora odvážil se promluvit. Ale již k poslednímu slovu sotva mu vystačil hlas. Vstal, chtěl světélko s prsou a levého ramene sehnati, ale nepodařilo se mu to; bludička se ani nehýbala. Plamének zdálo se, že vzrůstá včelíhledě, že se křipí jeho hrdí, až se mu oči svitem zavíraly.

„Proč nemáte, bludné dušičky, pokoje?“

Za koštířářem ozval se snopkář Skůra; ale také mu hlas nějak nápadně v hrdle vázl. A týmže mžikem skočilo mu světélko přímo do očí.

„Proto nemáte pokoje že vy nám ho nedáte!“

Tato výčitka rozletěla se údolínou, jako když všechny kmeny, co jich tu třel k nebi do kola, rozhuří se najednou. Podlešákům se hlavy zděšením točily a zdálo se jim, jako by celý dolík zdejším stál v jednom — jediném plameni.

„A jak byste nám mohli pokoj dítí, když jej sami věčně věkův mlti nebudete. Zlých oteu horší děti, z ještěřel krve štírové!“

Snopkář Skůra se náhle vzpřimil, přešel si rukou čelo, jako když někdy nemohl ihned na to přijít, co pan farář v Okrouhlině kázal na „velké“ a obrátil se v tu stranu, odkud přicházelo příšerné volání. Světélko ozářilo na jeho tvářích, na nichž vzduch žalářový zanechal stop, že už jich nesetře ani ruka smrti, výraz, který do téhle chvíle svědčil, že mu „furiantského“ ducha ani v krajším městě za celé ty neděle nemohl vyhnati. Snopkář Skůra přišel k sobě úplně.

„Ještě jsi neodtáhl? — Káže podvodnická! — Oteu našich neeh v pokoji a o pokoj vlastní se ra-

ději postarej! — A vy, Podlešáci, — hlavy vzhůru, vzepte se, pryč s klepy babskými! — Jářku, Podlešáci! Duší svých předků že byste se báli? Či by vám mohly ublížit? Či by vám chtěly škoditi? — Vy bláhovci!“

Snopkář se díval po schoulených postavách, jako když v Jiřicích u mistra krejčího opakoval do slova onehdy první kázání nového kaplana v Okrouhlině.

„A kdyby se jim zachtělo, i kdyby přišly, já bych je přivítal jako se starí známí vítávají po dlouhých letech rozloučení. Já bych jim řekl: Jen se na své děti a na své vnuky podívejte, jen si je až do kostí prohlédněte — A jste-li tu mezi námi, vy milé, dobré dušičky, požehnejte svým potomkům a až nám požehnáte, potom si odpočíte v pokoji! Jsme-li vám ale, vy duše, na hanbu, jsme-li my Podlešáci na nečest, potom nás zašlapte, zaklejte! — A nemůžete-li proto spátí, že jste měly své hlavy, v těch hlavách, že vám rostly jiné rozumy, potom ať my taky tedy pokoje nemáme, ať se taky tedy staneme bludnými dušemi! Aspoň vás přibude, a ať se to dovědí i ve Vidni, že bludné duše v Podlesí žijou a že jich o několik set přirostlo!“

Na table slova se Podlešáci ze skácených drv zdvihali, z hrudi jako by jim tíže spadala, zraky se jim jasnily, jako tihle světélka, a už zase svírali pevně kosy, cepy, podávky a všecko tu selskou zbraň, protože se jim do rukou vracela síla, do krve život a ve hlavy odhodlanost nepolomná.

„Dobře jste řekli! Ať se tedy taky staneme bludnými dušemi. Aspoň budeme mezi svými!“

S těmito slovy stiskl snopkář mozolovitou pravici — sedlák Květ. Dorazil do údoliny před několika okamžiky; ale nepřišel sám. Po boku jeho kmitala se ještě jiná postava.

Znenáhla se světélko jedno za druhým ztrácelo, jedno za druhým shaslnalo a v mlhách umíralo... Bludné duše šly si podřimnout, protože ode dneška přiznaly se k nim jejich děti a od té chvíle zabíralo místa jejich Podlešáci s kosami, s cepy a podávkami... Ale než se světélka ztratila, plynula nad dolíkem Svatogothardským slavně, volně, plným jasmem, jako by opravdu těmhle mužům duše předků jejich požehnávaly.

V úžlabině kmitalo se již jen jediný — poslední. Zdálo se, že někoho vyhledává, a na někoho shavně že čekalo. Bylo nějak kalné, lesk jeho jako by porosen slzami, chvílemi vzneslo se do výše, poletovalo nad údolínou a leckdy bylo už jen na shasnutí. Náhle však vzplanulo jasmem osluněným, bleskem sneslo se dolů a usedalo na mladinké, bledé tváři dívčiny a chvělo se, jako by ji celou celinkou zulíbalo. Dívce svezl se šátek nazpět přes hlavu, na bílém čele jejím zdálo se, že se zlatá hvězda zatřpytila, na bledých lících že jí rozkvetly slzičky, ve hlubokých modrých očích jejích že pojevil se kalíšky pomněnek...

V dolíku Svatogothardském zavládlo ticho jako před chvílí. Podlešáci protírali si oči už dnes podruhé, ale tentokrát, aby si na všechn přísti čas, co živi budou — uhlé krásu zapamatovali, aby si tenhle obraz vryli do paměti k nevyhlazení.

„Slečna Lucie! — Vy také mezi bludnými dušemi? — Když vy jste mezi nimi, potom chceme se dostat k nim všickni — všickni!“

Koštířář Rozhoda chtěl se vrhnouti k nohám luznému zjevu, aby alespoň roucha se mohl do-

tknouti; ale sedlák Květ jej zachytl.

„Slečna Lucie!“ rozlehlo se údolím jako by jedním hrdlem. Podlešáci odkrývali hlavy, zrovna tak jako když druhy potkávali deuru knížecí na jejich potulkách zdejším lesy.

„Šťastné znamení! — Uvidíte, braši, že šťastné!“ vykládal koštířář.

Světélko zaplanulo ještě jednou třpytivým svitem, rozlilo se po celém obličejí dívčíně a potom se ztratilo, jako by do vod zapadlo.

A šerem nočním přitulila se ku Květovi mladistvá dívka, na hrud jeho obě tváře si položila, sedlák nahnul usouzenou hlavu až na její čelo a přivinul k sobě těsněji Světlušku, — také bludnou dušičku.

„Chtěla nás posilnit, chtěla nám povědět, že už to dlouho trvati nebude — že si na Podlesí svobody dobudeme a v máji že si ji na vozích, zeleným chvojním ovršených, do svých dědin povzeme. Slyšíte, Podlešáci! A potom budeme výskati, až se lesy budou chvěti, potom budeme slaviti na Podlesí rok od roku — svátek svobody...“

Koštířář Rozhoda zavejskl si už nyní z plné duše a z plnějšího ještě hrdla, jak si tu svobodu na Podlesí vykráší, jak si ji vyzdobí a jako poklad budou chovati. „Heď! — Tuhle naději vzpružila jim deera tvá v nejtěžší chvíli! — Jak požehnané jsou kroky její!“

Sedlák Květ se bystře kolem sebe rozhlédl, ale neviděl nikoho. Jen tichý větérek, teplý jako z jara, vanul korunami stoletých dubů, ukolébávané v náručí jediné dítě jeho — Světlušku.

IX.

První paprsek sluneční, jenžto se prodral ráno tmavými hlavami kmetů nakloněných nad dolíkem, zaletěl do tváře Refundovy. Starý muž, jenž věřejšího výjevu posledního byl pouze mlčelivým svědkem, dlel vedle Květa, jemuž dosud v náručí držela Světluška. Oba hovořili spolu hlasem tlumeným už hezkou chvíli. Nad ním zpíval si drozdík rozmlouvanou písničku, jako by chtěl laškováním z těchto dvou hlav vážné myšlenky vypuditi a je rozveseliti.

Koštířář Rozhoda stál asi dvacet kroků dále; i jeho švitořivý drozdík z dřívoty probudil. Podlešáci zdvihali v ranním slunci veselé hlavy a leckterému přeletěl rty i žert jako tomu ptáčku hrdélkem rozmarná písnička.

Náhle stiskl Refunda Květovu ruku pevněji, podíval se mu do tváře, zakýval mlčky hlavou a pokročil se svahu níže mezi zástupy. A paprsky jarního slunce všechny jako by za ním; plným proudem osvětlily jeho vysokou postavu.

„Věřejší noci byli jste, Podlešáci, v prudkém ohni; ale vyšli jste z něho jako ryzí, vyčištěné zlato.“ jal se mluvit hlasem, jako když se nejlahodněji rozevzuol Okrouhelský prostřední zvon.

„Věřejší noc je mi svědečtím nejmilejším, že do dneška upomínka na princeznu Lucii z vašich hlav nevyzizela. Jste vděčný, upřímný lid, a před takovým lidem hříchem by bylo tajiti děle, co bych vám byl pověděl už dávno rád. Ale obával jsem se, že byste ztratili ve mne víru a s tou vírou i lásku. — A proto měla zakřítí tato halena všecka léta uplynulá. Dnes ale obavy té více není. Abyste věděli, komu jste věřili od tolika let, abyste to na svá vlastní uši slyšeli z jeho úst, poslechněte, Podlešáci! — Vy se pamatujete, že do vašich vesnic provázval slečna Lucii mladý muž. Starší z vás dobře vědí, že za těch let vypukly vojny na všech stranách

světa. Do Čech Francouzi. Rozhlašou sou této zemi na svých právo svobodu a lidu jejimu šťastnější dny. Nevím, zdali by tak byli učinili; ale to vím, že se jim záměry nepodařily, a že na Čechy přišly potom horší časy. Mladý muž, jenž ve vašich dědinách s knížecí deurou zdomácněl, a jemuž se po jejím boku vaše doškové střechy zalíbily, že jim nemohl odvyknouti ani v letech pozdějších, přidal se k Bavorům; ve Svatovítském kostele na Hradčanech provolal mnohá a šťastná léta králi Karlovi — ale za to musil z Čech. A když se loučil s Lucii, sblbil jí, že bude-li moci, první jeho snahou bude, aby se vrátil z ciziny do těchto krajín. Snad jste ještě nezapomněli, že ten mladý muž pocházel z krve Kolovratů. Za nedlouho potom táhli zdejším lesy Bavoři a Francouzi nazpátek. Byly třeskuté mrazy. Francouzi chtěli si krev rozehráti prostopápnictvím. Jiříčtí zajisté se pamatují na to velmi dobře. Chtěli tam tenkrát slaviti svatbu. Nevěsta jen krásou kynula a tváře jí jen hořely. Venku byl mráz div uši a nosy neomrzaly. Francouzi tetelili se zimou; ale růžemi na lících nevěstinych jim krev roztávala, až jí je chtěli strhnouti... Tys byl tenkrát, Květe, škole odrostlý.“

Refunda si na okamžik oddechl — odpočinul.

„Ve vašem statku objevil se z čista jasna bavorský důstojník, nevěstu surovým pažím vytrhl, srdce luňáku rozbodl, ženich si tenkrát oddechl; ale svatbu přece sotva strojili...“

„Nestrojili, Refundo! Místo svatby měli jsme tenkrát pohřeb. Všecko vidím, jako by to věra bylo. — A ono už tomu přes čtyřicet let, pomalu táhne padesátka. Ženich sestry mé se již po jiné nevěstě neohlížel; zůstal starým mládencem. Však jsi ho znal, často jsi s ním mluvil a říkával, že to duše poctivá. Když umíral, stál jsi u něho. Byl to Adamec.“

Refunda si při těchto slovech Květových několikrát z hluboka oddechl, jako by sbíral sílu k další řeči.

„Ten bavorský důstojník byl onen mladý muž, jenž princeznu Lucii provázval na jejich vyčázkách. Potom uplynulo dvacet let, z nichž každé třetí se podobalo černým chmurám, když se valí nad zemí hodně nížko, když to v nich svítí k oslepnutí, když se to z nich sype, že všechno všude šmahem hyne. Mladý muž byl za hranicemi daleko; ale hrozná bouřka z milých Čech slyšel na stamíl a leckdy ho v cizině napadlo, že snad se ta drahá země propadáva se vším, co mu v ní bylo milého. Zatím se stal z něho padesátník. A leckdy se mu zdálo, že slibu slečně Lucii učiněného nikdy nebude moci vyplnit.“

Refundovi vyšel dech úplně a na čele se mu vyrazily těžké krupěje horkého potu i vyschlá, vyzáblá tvář změnila barvu po dvakrát.

(Pokračování.)

Pí. Rosie Kretschmer ranhojička

a vyrabitelka proslulé

české bylinné a kořeněné masti, 3 druhy

Jest výborný prostředek proti o travě krve, dále léčí koštice, revmatism, čerstvé nebo zastaralé rány, oční neduhy, vyrážky, lišej atd. Tyto masti vyléčily sta trpících a pro svoji spolehlivou léčivost nemají sobě rovných. Navštivte ji osobně nebo dopište, udalíe popis své choroby.

Krabíčka (5 unci).....50c

Na venek poštou.....55c

Adresujte:

MRS. ROSIE KRETSCHMER,

1942 So. 16th St., Omaha, Neb.